

Počernický rybník – významná přírodovědná lokalita Prahy

Počernický rybník Fishpond – significant natural site in Prague

Lubomír Hanel a Jan Andreska

Pedagogická fakulta, Katedra biologie a environmentálních studií, Magdalény Rettigové 4, 116 39 Praha 1;
e-mail: Lubomir.Hanel@seznam.cz, jan.andreska@gmail.com

K článku patří obrázky č. 43–48 zařazené v barevné příloze na str. 286–288.

Abstrakt. Počernický rybník je plošně největším rybníkem na území Prahy a spolu se zámeckým parkem tvoří přírodní památku o rozloze přes 41 ha. Je součástí přírodního parku Klánovice-Čihadla. Počernický rybník se zapsal do dějin světových přírodních věd tím, že u něho byla zřízena první česká terénní laboratoř a současně první hydrobiologická (limnologická) stanice na světě. První zoologické průzkumy zde byly prováděny koncem 19. století. Článek přináší shrnutí nejen prvotních hydrobiologických a zoologických průzkumů, ale i výsledků pozdějších inventarizačních průzkumů bezobratlých živočichů i obratlovců, uvedeny jsou i významnější nálezy rostlin. Zmíněny jsou i parametry kvality vody Počernického rybníka a zdejších sedimentů dna. Shrnuty jsou zde i výsledky zdejšího rybářského obhospodařování. Přehledně je uveden soupis zvláště chráněných druhů dle vyhl.č. 395/1992 Sb. a také druhů zařazených do aktuálních Červených seznamů.

Klíčová slova: Počernický rybník, přírodní památka, Praha, živočichové, rostliny, chráněné druhy

Abstract. The Počernický rybník Fishpond on the Rokytka brook is located on the outskirts of Horní Počernice in Prague (Czech Republic). It is the biggest pond in Prague (19,4 ha). The first freshwater mobile field hydrobiological centrum in Europe was established there in 1888. The Natural Monument was established by the Ordinance of Prague Municipality No. 5/1988 of July 4, 1988 there. The shallow inlet part of the fishpond is overgrown with high sedge vegetation dominated by *Carex disticha*, *Carex acutiformis* and *Carex gracilis*. The littoral zone is overgrown with the Common reed (*Phragmites australis*), the Reedmace (*Typha angustifolia*) and the Canary-grass (*Phalaroides arundinacea*). The aquatic vegetation of the fishpond proper is very poor: only three species of tracheophytic plants were ascertained the most frequent of which is *Zannichellia palustris*. The Počernice pond is some of the most significant fishpond sites/areas in Prague. At the site, bivalves are represented by the Swan mussel (*Anodonta cygnea*) and Painter's mussel (*Unio pictorum*). The beetles found there are, inter alia, the Snout beetles *Eubrychius velutus*, living under water on the Whorled water milfoil (*Myriophyllum verticillatum*), *Marmaropus besseri* living on garden sorrel (*Rumex acetosa*) and the Fleabane tortoise beetle *Cassida murraea*. There are several species of amphibians (*Pelophylax esculentus* complex, *Rana temporaria*, *Bombina bombina*, *Bufo bufo* and *Bufo viridis*), classified according to Ministry of the Environment Czech Republic's Decree No. 395/1992 Gazette mainly as critically, highly or endangered specially protected species. From reptiles have been found in the area under study the Grass snake (*Natrix natrix*). The ornithological research found 118 bird species, with four critically endangered species: the Western osprey (*Pandion haliaetus*), Common little bittern (*Ixobrychus minutus*), Black tern (*Chlidonias niger*) and the Western water rail (*Rallus aquaticus*), three very endangered species, namely the Common kingfisher (*Alcedo atthis*), Great crested grebe (*Podiceps cristatus*) and the Great reed warbler (*Acrocephalus arundinaceus*). The mammals are represented e.g. by the Red squirrel *Sciurus vulgaris*, Eurasian otter *Lutra lutra* or bats (*Myotis myotis*, *Myotis nattereri*, *Myotis daubentonii*, *Eptesicus serotinus*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus nathusii*). Totally 56 animal species protected pursuant to Ministry of the Environment of the Czech Republic Decree No. 395/1992 Gazette were found at site under study.

Keywords: Počernický Pond, fishpond ecosystem, natural monument, Prague, plants, animals

Úvod

Historie Počernického rybníka velmi pravděpodobně začíná ve 14. nebo 15. století, současnou podobu získal patrně až počátkem 19. století (Palička 2007). Rybník byl dlouhodobě využíván ke dvěma účelům, jako rybochovný rybník a jako zdroj vody pro mlýn v areálu hospodářského dvora. Rybník leží ve východní části Prahy, v katastru Dolní Počernice v městském obvodu Praha 9. Má rozlohu 19,6 ha (dle manipulačního řádu) a je podle udávané plochy největším rybníkem v Praze. Svým objemem 260,7 m³ (dle manipulačního řádu) se řadí na třetí místo za rybníky Kyjský a Podleský (Křivka & Lukšová 2003). Hráz je vysoká 5,2 m a její délka je 360 m. Rybníkem protéká říčka Rokytka (délka toku 36,2 km, průměrný průtok 0,39 m³/s, viz Vlček 1984). Za období 1981–2010 byl zaznamenán průměrný průtok u ústí 0,566 m³/s (Benešová 2017). Nádrž dosahuje hloubky nejvýše tři metry. Využívá se především jako chovný rybník za účelem rybářství, ale také jako ochrana před povodněmi a jako zdroj vody pro požární účely. V letech 2004–2006 byla provedena kompletní revitalizace rybníka, jejíž součástí byla i rekonstrukce pískovcového mostu, hráze a dalších objektů. Součástí byla i výstavba malého ostrůvku a vyhloubení několika mělkých tůní v okolí rybníka pro rozvoj drobných živočichů (Křivka & Lukšová 2003, Kol. autorů 2013). Přírodní památka Počernický rybník byla zřízena vyhláškou Národního výboru hlavního města Prahy pod číslem 5/1988 Sb. NVP, kterou se určují chráněné přírodní výtvoř v hlavním městě Praze ve znění vyhlášky č. 23/1991 Sb. hlavního města Prahy a ve znění nařízení č. 4/2006 Sb. hlavního města Prahy. Předmětem ochrany se podle zřizovacího předpisu stal rybník a přilehlá část zámeckého parku s rozsáhlými rákosinami a vrbinami, jde o významné hnízdiště ptactva. Počernický rybník je součástí přírodního parku Klánovice-Čihadla a leží v nadmořské výšce 225–230 metrů. Park byl založen po roce 1776 z původní ovocné a okrasné zahrady hrabaty Sweerts-Šporky. Dnes zde nacházíme řadu mohutných exemplářů stromů, mezi nimiž převládá dub, a je pravděpodobné, že pocházejí z doby založení parku.

Od historie k současnosti

Podle webových stránek města Prahy (Hlavní město Praha, 2013) byl Počernický rybník zřízen zahrazením mělkého údolí patrně kolem roku 1848 a pak se nejméně po čtyřicet let nevypouštěl. Uvedené datování vzniku je ovšem nanejvýš nepravděpodobné, neboť rybník zachycují mapová díla z 18. století. Rybník byl velmi pravděpodobně vypuštěn v době rušení rybníků na přelomu 18. a 19. století, a následně obnoven, tedy znovu napuštěn. Dlouhodobé nevypouštění v druhé polovině 19. století potvrzují Frič & Vávra (1895). V době svého obnovení byl rybník větší než dnes a byl oddělen napájen potoky Rokytkou a Říčanským potokem (obr. 1).

Obr. 1. Schéma Počernického rybníka (Frič & Vávra 1895): 1 a 2 – ramena potoků Říčanského a Rokytky (autoři uvádějí název Rokytce), 3 – zoologická stanice, 4 – strážní domek u dráhy, 5 – hospodářský dvůr, 6 – koupaliště, 7 – mlýnský žlab, 8 – hlavní odtok, 9 – zarostlá část rybníka 40–90 cm hluboká, 10 – střední část rybníka s hloubkou 220 cm, 11 – nejhlubší místo u hráze 310 cm, V, S, J, Z – světové strany.

Fig. 1. Scheme of the Počernický rybník Fishpond (Frič & Vávra 1895): 1 and 2 – arms of the Říčanský potok Brook and the Rokytka Stream, 3 – zoological field research station, 4 – small guarding house at a railway, 5 – farmer's facility, 6 – lido, 7 – mill channel, 8 – main outlet, 9 – overgrown part of the fishpond with depth of 40–90 cm, 10 – central part of the fishpond with the depth of 220 cm, 11 – the deepest site near the dam with the depth of 310 cm, V, S, J, Z – cardinal points.

Dnes jsou oba zmíněné potoky (Říčanský a Rokytky) spojené asi kilometr před ústím do rybníka. Původní výměra rybníka byla 29 jiter a 572 sáhů (v přepočtu cca 22 hektarů), ale vlivem eutrofizace a zazemňovacích procesů se zmenšila plocha na dnešních cca 19 hektarů. Tehdy sloužil Počernický rybník k zadržování vody pro svůj mlýn i níže položené mlýny. Do rybníka se také vozily rybí sádky z okolí, které se pak lovily sítěmi podle potřeby pro pražské trhy. V zimě byl rybník zase zdrojem ledu pro ledaře, kteří jím zásobovali pražské hospody. Led se vysekával nebo vyřezával pilami v kvádrech. Každá slušná hospoda tak měla na léto „zaledováno“ a zásoby vydržely nejméně do září.

Zahraniční příklady z Nizozemska a Německa inspirovaly prof. Antonína Friče (1832–1913) ke zveřejnění potřeby zřízení přenosné zoologické stanice, o čemž referoval na své přednášce v přírodovědeckém klubu dne 31.5.1885. Netrvalo dlouho a jeho přítel Ferdinand Perner (1840–1914) v Labské Týnici (dnes Týnec nad Labem) dal ve své továrně zhotovit přenosnou stanici, kterou věnoval Komitétu pro přírodovědný výzkum Čech (cena byla asi 800 zlatých). Tato tunu vážící dřevěná stanice o ploše 12 m² (obr. 2) byla umístěna 2. června 1888 u Počernického rybníka (Frič nazývá tento rybník jako Dolno-Počernický, později se používal také název Velký Počernický rybník, viz např. Křivka & Lukšová 2003). Za zmínku stojí, že se stanice skládala z 80 dílů a byla postavena během 2,5 hodiny (Frič & Vávra 1895).

Obr. 2. „Létací“ zoologická stanice postavená roku 1888 na břehu Počernického rybníka u Běchovic (Frič & Vávra 1895).

Fig. 2. Mobile zoological field research station („a flying laboratory“) built on the bank of the Počernický rybník Fishpond near Běchovice in 1881 (Frič & Vávra 1895).

Hned 15. června 1888 zde začaly přírodovědné, a to zejména hydrobiologické průzkumy, které trvaly dva roky. Výsledky byly publikovány podrobně v souhrnné studii (Frič & Vávra 1895).

Zásluhou prof. A. Friče tak získala česká limnologie světový primát v použití terénní stanice na vnitrozemských vodách (Vrba & Rulík 2017). Vzhledem k tomu, že se uvažovalo o přesunu této stanice do jižních Čech a současně bylo potřebné pokračovat ve výzkumech na Počernickém rybníku, předložil prof. A. Frič v únoru 1892 baronu Bélovi Dercsényimu (1878–1935), majiteli panství Dolno-Počernického, návrh, aby dal trvalou budovu postavět na místě přenosné, jak Frič píše, „létací“ stanice. Návrh byl přijat a již v červnu stála na břehu Počernického rybníka nová budova (obr. 3), která byla druhou takovouto výzkumnou stanicí v Evropě.

Obr. 3. Stálá zoologická stanice u Počernického rybníka u Běchovic postavená v roce 1892 (Frič & Vávra 1895).

Fig. 3. Permanent zoological field research station at the Počernický rybník Fishpond near Běchovice built in 1892 (Frič & Vávra 1895).

Frič & Vávra (1895) píší, že „*Rybník tento vyznamenává se tou zvláštností, že za příčinou servitutu vůči doleji položeným mlýnům již po 40 let nebyl vypuštěn a proto by mohl za jakýsi druh rybníku povahy jezerní býti považován. Co se týče ryb, neprovozuje se zde rybníční hospodářství, nýbrž používá se rybníku pouze jakožto rybí sádky pro pražský trh. Při lovech podzimních se sem kapří z jiných rybníků, kteří se vždy dle potřeby v noci zatahovacími sítěmi*

vyloví, aby čerství, nevyhladovělí příštího rána v Praze se prodávali“. Uvádějí, že se zde objevují kromě kaprů, štiky, okouni, karasi, candátů („šilové“) a různé „bělice“.

V průběhu 20. století začal být rybník využíván jako chovný a začal se hnojit a pravidelně vypouštět. Rekonstrukce Počernického rybníka byla vyvolána dlouhodobě nevyhovujícím stavem hráze, všech funkčních objektů, obtokové stoky a celkovým zabahněním rybníka. Obnova byla zahájena v říjnu 2004 výlovem ryb a pokácením starých nemocných dřevin na hrázi a březích rybníka. Hráz rybníka byla opevněna kamennou dlažbou a bezpečnostní přeliv byl vyzděn z kamene. Na koruně hráze byla navíc vybudována nová šterková cesta. Opraveny byly také nábrežní zdi, stejně jako koryto pod přelivem. Historický pískovcový most byl kompletně rozebrán a následně po zpevnění všech konstrukcí opět složen. Kompletní rekonstrukce se nevyhnula ani stavidlu (požeráku) a dělicí hrázce mezi rybníkem a obtokovou stokou. I spodní výpust (stavidlo) byla zrekonstruována takzvaně od základů, její původní tvar však zůstal zachován. Další částí rekonstrukce byla oprava dělicí hrázky mezi rybníkem a obtokovou stokou, včetně opravy všech mostků a opevnění. Část dělicí hrázky byla rozšířena a na její koruně byla vybudována nová šterková cesta. Součástí hrázky je i snížený přístup k vodě a nově zbudovaná naučná stezka, která vede od hráze až k prostoru ostrova. Dále byla hrázka upravena tak, aby navazovala na rozšířené litorální pásmo (rákosiny). Tato část je klidová a bude sloužit zejména pro živočichy a rostliny vázané na vodní prostředí.

Poslední částí rekonstrukce bylo odbahnění a výstavba ostrůvku. Po odvodnění rybníka se suchou cestou vytěžilo přibližně 60 000 m³ sedimentu. Část byla využita na výstavbu nového ostrůvku a rozšíření litorálního pásma, zbytek sedimentu byl vyvezen na okolní pole v Běchovicích a Počernicích. Pro zpestření mokřadních biotopů bylo na ostrově i v okolí rybníka vyhloubeno několik tůní jako klidové místo pro rozvoj obojživelníků a bezobratlých živočichů.

Závěrečné vegetační úpravy navázaly na celkovou rekonstrukci zámeckého parku. Dosadila se hrázová alej i návodní svah hrázky, podél které byly zároveň vysazeny mokřadní rostliny. Projekt byl spolufinancován Evropskou unií, Evropským fondem pro regionální rozvoj a Ministerstvem místního rozvoje (Palička 2007, Hlavní město Praha 2013).

Fyzikálně chemické parametry vody a sedimentů Počernického rybníka

K dispozici jsou údaje Doležalové (2012), která uvádí výsledky z Počernického rybníka získané z odběrů v letech 2010–2011. Výsledky jsou uvedeny v tabulkách 1 a 2.

Maximální zjištěné hodnoty dusičnanového a dusitanového dusíku odpovídají I. třídě kvality vody, u amoniakálního dusíku odpovídají II. třídě kvality vody, viz Mičaník et al. (2017). Dle ČSN 75 7221 (11/2017) průměr z naměřených hodnot konduktivity řadí Počernický rybník do III. třídy kvality vody.

Obsah celkové rtuti ve vodě Rokytky studoval Hegar (2018) a v odběrech na 11 místech toku (odběr 7.11.2017) zjistil rozpětí 0,161–0,779 µg/l.

Součková (2018) zpracovala vzorky sedimentu pocházející z Počernického rybníka a konstatuje zatížení mědí, zinkem, kadmii, chromem a olovem. Podíl organické hmoty v sedimentech tohoto rybníka činil 15,1%. Chronické testy toxicity byly provedeny v roce 2010 se sedimenty Počernického rybníka (testování proběhlo s jedinci lasturnatek *Heterocypris*

incongruens vylíhlých z cyst) a byla pozorována 25% mortalita testovaných organismů a 30% snížení jejich růstu. Získané vzorky z Počernického rybníka ukázaly silné zatížení soustavy organickými látkami (celkový organický uhlík a chemická spotřeba kyslíku /CHSK_{Cr}/, fosforečnany a chloridy). Toto vysoké zatížení Počernického rybníka může být způsobeno zejména zaústěním povrchového splachu z přilehlé urbanizované oblasti, dalším významným zdrojem znečištění v této oblasti jsou exhalace z Pražského okruhu R1 (E67 a E65), který prochází v blízkosti rybníka.

Doležalová (2012) zkoumala obsahy kovů ve svalovině dvou kaprovitých ryb z Počernického rybníka, kapra obecného a karase obecného (viz tab. 3).

Tab. 1. Základní fyzikálně chemické vlastnosti vody v Počernickém rybníku na základě odběrů v letech 2010–2011 (Doležalová 2012). Vysvětlivky: A – pH, B – rozpuštěný kyslík (mg/l), C – vodivost (μS/cm), D – amoniakální dusík (mg/l), E – dusičnanový dusík (mg/l), F – dusitanový dusík (mg/l), G – chloridy (mg/l), H – fosforečnanový fosfor (mg/l), I – chemická spotřeba kyslíku (mg/l), J – celkový organický uhlík (mg/l).

Tab. 1. Basic chemical and physical water parameters in the Počernický rybník Fishpond (sampling in 2010–2011, Doležalová 2012). Abbreviations: A – pH, B – dissolved oxygen (mg/l), C – electrolytic conductivity (μS/cm), D – ammonium nitrogen (mg/l), E – nitrate nitrogen (mg/l), F – nitrite nitrogen (mg/l), G – chlorides (mg/l), H – phosphate phosphorus, I – biochemical oxygen demand (mg/l), J – total organic carbon (mg/l).

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
maximum	9,1	17,1	810	0,361	2,3	0,125	84,8	0,309	59,1	18,9
průměr /ave.	8,97	15,7	741	0,21	1,8	0,114	71,2	0,247	43,9	15,6
minimum	8,81	13,5	666	0,093	1,4	0,108	67,5	0,176	37	14,6

Tab. 2. Obsahy kovů (μg/l) ve vodě Počernického rybníka v odběrech v letech 2010–2011 (Doležalová 2012).

Tab. 2. Metal levels (μg/l) in water from the Počernický rybník Fishpond (sampling in 2010–2011), see Doležalová (2012).

	Zn	Cu	Ni	Cd	Cr	Pb	Fe	Mn	Al
maximum	19,8	65,1	5,212	0,067	5,103	0,704	432	354	282
průměr /ave.	12,4	59,7	4,211	0,047	4,424	0,624	374	278	192
minimum	6,3	55,1	3,647	0,032	3,653	0,508	314	206	102

Tab. 3. Průměrné obsahy kovů (mg/g) ve svalovině kapra obecného (*Cyprinus carpio*) a karase obecného (*Carassius carassius*) z Počernického rybníka (ryby ulovené v letech 2010–2011), viz Doležalová (2012).

Tab. 3. Average metal concentrations (mg/g) in muscle of *Cyprinus carpio* and *Carassius carassius* (wet weight concentration) from the Počernický Fishpond (fishes caught in 2010–2011), see Doležalová (2012).

	Zn	Cu	Ni	Cd	Cr	Pb	Fe	Mn	Al
Kapr obecný	11,52	0,44	87,71	0,18	19,22	14,63	2,62	2,83	0,91
Karas obecný	18,3	0,43	121,3	0,25	23,35	22,69	3,26	6,97	1,12

Součková (2018) prezentuje výsledky ze vzorků ryb z Počernického rybníka (z let 2010 a 2012). Jednalo se o druhy kapr obecný, karas stříbřitý, lín obecný, okoun říční, perlín ostrobřichý, plotice obecná a štika obecná. Údaje prokázaly, že u většiny zkoumaných jedinců ryb byl překročen sledovaný limit pro olovo v cílových orgánech.

Chov ryb

Frič & Vávra (1895) uvádějí, že v tomto rybníce se objevují kromě kaprů, štiky, okouni, také karasi (tehdy evidentně šlo o karase obecného *Carassius carassius*), candátí („šílové“) a různé blíže nespecifikované „bělice“.

Rybník dnes slouží k extenzivnímu chovu ryb, zejména kapra obecného. Extenzivní chov je zaměřen na vytvoření rovnováhy mezi rybí obsádkou a přirozeným prostředím rybníka. Do rybníka se vysazuje kapr K1 nebo K2. Každý podzim se provádí výlov, který bývá každoročně velkým pražským rybářským svátkem. Součástí výlovu je většinou bohatý doprovodný program o rybách a pražské přírodě a je určený zejména pro děti. Odchycené ryby slouží většinou k zarybnění pražských rybářských revírů. Část ryb je vracena zpět do Počernického rybníka. Chov ryb je zde extenzivní, tzn. že ryby sem jsou nasazovány, ale nejsou nijak přikrmovány. To je také důvod obvykle jejich menší velikosti a hmotnosti při výlovech. Nicméně ještě v 70. letech minulého století docházelo k přikrmování ryb. V roce 1976 byla v tomto rybníku produkce 2146 kg na hektar (Anonymus /JH/ 1977). V tabulce 4 je uveden přehled výsledků podzimních odlovů Počernického rybníka v letech 2004, 2007–2017 (v letech 2005–2006 se rybník nelovil z důvodu rekonstrukce rybníka). V tabulce jsou hodnoty početnosti a biomasy ryb uváděny v přepočtu na 1 ha zatopené plochy rybníka (v letech 2004, 2007–2009 to bylo 17 ha, v letech 2010–2017 činila zatopená plocha 19,4 ha). Kromě uvedených druhů se zde objevuje ještě cejn velký (*Abramis brama*), karas stříbřitý (*Carassius gibelio*) či ježdík obecný (*Gymnocephalus cernua*).

Tab. 4. Souhrnné výsledky podzimních výlovů na Počernickém rybníku v letech 2004, 2007–2017, přepočtené na hektar zatopené plochy. Vysvětlivky: A – rozpětí počtu ulovených kusů, B – rozpětí biomasy v kg, C – průměrná kusová hmotnost v kg

Tab. 4. Summary results of autumn fish harvests in the Počernický rybník Fishpond in 2004, 2007–2017, data calculated per 1 ha of flooded area. Abbreviation: A – ranges of number of caught fishes, B – ranges of biomass in kg, C – ranges of average individual weight in kg

Druh/Species		A	B	C
Kapr obecný	<i>Cyprinus carpio</i>	263,9–1030,9	10,3–1206,5	0,3–2,5
Tolstolobik	<i>Hypophthalmichthys</i> sp.	2,3–166,5	2,1–15,5	0,05–3
Lín obecný	<i>Tinca tinca</i>	7,7–145,9	1,5–15,2	0,1–0,6
Amur bílý	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	4,1–118,2	3,1–51,5	0,25–1,4
„Bílá ryba“	<i>Rutilus, Scardinius</i>	48,9–255,9	3,9–341,2	0,05–0,5
Štika obecná	<i>Esox lucius</i>	4,1–64,4	1,2–21,9	0,2–0,6
Candát obecný	<i>Sander lucioperca</i>	2,3–19,2	2,1–21,6	0,5–1,1
Okoun říční	<i>Perca fluviatilis</i>	18,0–819,6	2,1–33,2	0,04–0,1
Sumec velký	<i>Silurus glanis</i>	0,9–17,1	1,0–32,8	0,5–4,41

Orientačním ukazatelem kvality vodního prostředí a přiměřenosti rybí obsádky je průhlednost vody, která by měla být vždy do 30.6. vyšší než 50 cm. Podle údajů z let 2008–2017 byla tato hodnota v průměru 55 cm (v jednotlivých letech kolísala mezi 32–100 cm), průměrná roční hodnota průhlednosti vody v témže období byla 50,1 cm s kolísáním mezi 28 a 82 cm.

Při parazitickém průzkumu ryb v Rokytce byly potvrzeny v rybách následující druhy hlístic *Rhabdochona phoxini* (Moravec 1976), *Philometra abdominalis* (Moravec 1977a, b), *Allocreadium isoporum*, *Allocreadium papilligerum*, *Crepidostomum* (?) *farionis* a tasemnice *Proteocephalus sagittus* (Scholz et al. 1988, Moravec 1997c).

Flora a fauna Počernického rybníka a jeho okolí

Farkač (2004) shrnul data o zde zjištěných druzích organismů a z jeho seznamu vyplývá, že se zde nachází 186 druhů cévnatých rostlin a 639 druhů vybraných skupin živočichů, z nichž řada z nich patří mezi vzácné a ohrožené druhy (v tomto seznamu ovšem nejsou zahrnuty výše uvedené hydrobiologické údaje Friče a Vávry 1895 a další novější prameny citované v seznamu literatury). V dalším přehledu zmíníme některé příkladové druhy typické pro sledovanou oblast, rovněž i druhy ochrannářsky zajímavé, včetně druhů zvláště chráněných dle vyhl. č. 395/1992 Sb. Využity jsou data z publikovaných článků i nepublikovaných zpráv (viz seznam použité literatury). Vzhledem k tomu, že faunistické údaje publikované Fričem a Vávrou (1895) byly dosud opomíjeny, jsou jejich veškeré nálezy v následujícím textu uvedeny (v závorkách je

zmíněn původní název použitý Fričem a Vávrou 1895; taxony, které se nepodařilo spolehlivě identifikovat s ohledem na současnou nomenklaturu nejsou uváděny).

Řasy

Frič & Vávra (1895) uvádějí následující řasy určené prof. A. Hansgirgem: *Cladophora glomerata*, *Cladophora crispata*, *Cladophora fracta*, *Conferva globulifera* a *Oedogonium* sp.

Cévnaté rostliny

Přehled cévnatých rostlin uvádí Klaudisová & Rydlo (1984). Ze zajímavějších rostlin je možné zmínit výskyt např. následujících druhů: zdravínek jarní (*Odontites verna*), dymnivka nízká (*Corydalis pumila*), krtičník hlíznatý (*Scrophularia nodosa*), lakušník nitřolistý (*Batrachium* cf. *trichophyllum*), šmel okoličnatý (*Butomus umbellatus*), jetel jahodnatý (*Trifolium fragiferum*), šáchor hnědý (*Cyperus fuscus*), ostřice nedošáchor (*Carex pseudocyperus*), ostřice dvojřadá (*Carex disticha*), ostřice prostřední (*Carex riparia*), ostřice šáchorovitá (*Carex bohémica*), skřípinec jezerní (*Schoenoplectus lacustris*), šejdračka bahenní pravá (*Zannichellia palustris* subsp. *palustris*), viz též Petřík (2008). Žádný z těchto taxonů není řazen ve vyhlášce č. 395/1992 Sb. Frič & Vávra (1895) uvedli ve sledované lokalitě jako vzácnější druhy kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) a pomněnku trsnatou (*Myosotis caespitosa*).

Prvoci (Protozoa)

Arcella vulgaris, *Codonella lacustris*, *Colacium vesiculosum*, *Cothurnia vaga* (*Cothurniopsis vaga*), *Diffflugia acuminata*, *Diffflugia corona*, *Diffflugia oblonga*, *Diffflugia urceolata*, *Epistylis* sp., *Eudorina elegans*, *Euglena oxyuris*, *Peridinium tabulatum*, *Phialonema cyclostomatum*, *Podophrya cyclopus*, *Trachelomonas volvocina*, *Dinobryon sertularia* (*Dinobryon sertularia*), *Stentor coeruleus*, *Stentor polymorphus*, *Trichodina pediculus*, *Vorticella* sp., *Zoothamnium* sp. (vše Frič & Vávra 1895).

Houbovci (Porifera)

Ephydatia fluviatilis (*Ephidatia fluviatilis*), viz Frič & Vávra (1895).

Láčkovci (Coelenterata)

Hydra vulgaris (Frič & Vávra 1895).

Ploštěnky (Turbellaria)

Dendrocoelum sp., *Polycelis* sp., *Stenostomum leucops* (*Stenostoma leucops*), Frič & Vávra (1895).

Motolice (Trematoda)

Aspidogaster conchicola (Frič & Vávra 1895).

Tasemnice (Cestoda)

Archigetes sieboldi (*Archigetes Sieboldi*), Frič & Vávra (1895)

Kroužkovci (Annelida)

Máloštetinatci (Oligochaeta): *Aeolosoma quaternarum*, *Dorylaimus stagnalis*, *Chaetogaster diaphanus*, *Limnodrilus hoffmeisteri* (*Limnodrilus Hoffmeisteri*), *Nais elinguis*, *Ripistes parasita* (*Stylaria lacustris*), *Stylaria lacustris*, *Tubifex tubifex* (*Tubifex rivolorum*), Frič & Vávra (1895). Liška (1992) zde identifikoval druhy *Lumbriculus variegatus*, *Limnodrilus hoffmeisteri*, *Nais communis* a *Tubifex tubifex*.

Pijavky (Hirudinea): *Clepsine bioculata*, *Clepsine sexoculata*, *Herpobdella octoculata* (*Nephelis vulgaris*), *Piscicola geometra* (Frič & Vávra 1895). Liška (1992) zde potvrdil druhy *Glossiphonia heteroclita*, *Helobdella stagnalis* a *Herpobdella octoculata*.

Mechovky (Bryozoa)

Cristatella mucedo, *Plumatella fungosa*, *Plumatella repens* (Frič & Vávra 1895).

Měkkýši (Mollusca)

Frič & Vávra (1895) v Počernickém rybníku uvádějí následující druhy: *Acroloxus lacustris* (*Ancylus lacustris*), *Anisus leucostoma* (*Planorbis rotundatus*), *Anisus spirorbis* (*Planorbis spirorbis*), *Anisus vortex* (*Planorbis vortex*), *Anodonta anatina* (*Anodonta piscinalis*), *Anodonta cygnaea*, *Gyraulus albus* (*Planorbis albus*), *Gyraulus crista* (*Planorbis crista*), *Lymnaea auricularia*, *Lymnaea stagnalis* (*Lymnaeus stagnalis*), *Musculium lacustre* (*Sphaerium lacustre*), *Oxyloma elegans* (*Succinea Pfeifferi*), *Pisidium casertanum* (*Pisidium casertanum* var. *fossarina*), *Planorbis marginatus*, *Radix ampla* (*Lymnaea amplus*), *Sphaerium corneum*, *Succinea putris*, *Unio pictorum*, *Viviparus contextus* (*Paludina vivipara*). Z dnešního pohledu by v Červeném seznamu byli zařazeni svinutec kruhovitý (*Anisus spirorbis*) a škeble rybníčná (*Anodonta cygnaea*) do kategorie zranitelný (VU), Beran et al. (2017).

Při nedávných průzkumech vodních měkkýšů v Počernickém rybníku byly zaznamenány některé druhy, které uvádějí Frič & Vávra (1895): okružák zploštělý (*Anisus vortex*), škeble rybníčná (*Anodonta cygnaea*), kružník bělavý (*Gyraulus albus*), plovatka nadmutá (*Lymnaea auricularia*), plovatka bahenní (*Lymnaea stagnalis*), velevrub malířský (*Unio pictorum*) a bahenka živorodá (*Viviparus contextus*), ale také další druhy uvedenými autory tehdy nezjištěné: levatka ostrá (*Physa acuta*), levatka *Physa fontinalis*, bahnatka malá (*Galba truncatula*), blatenka bažinná (*Stagnicola palustris* agg.), okružák ploský (*Planorbarius corneus*) a levatka říční (*Physa fontinalis*), Liška (1992), Juříčková (1995), Němec, Ložek et al. (1997). V rámci druhového komplexu blatenky *Stagnicola palustris* se u nás rozlišují tři druhy: *Stagnicola palustris*, *S. corvus* a *S. fuscus* (Beran 2010). Levatka říční (*Physa fontinalis*) je řazena v Červeném seznamu do kategorie téměř ohrožený (NT), Beran et al. (2017).

Vířníci (Rotatoria)

Anuraea aculeata, *Anuraea squamula*, *Anuraea stipitata*, *Anuraea tecta*, *Asplanchna brightwelli* (*Asplanchna Broghtwelli*), *Brachionus angularis*, *Brachionus calyciflorus* (*Brachionus pala*), *Brachionus rubens*, *Conochilus volvox*, *Filinia longiseta* (*Triarthra longiseta*), *Monommata aequalis* (*Fulcularia aequalis*), *Polyarthra platyptera*, *Ptigura stygis* (*Oecistes stygis*), *Rotaria*

neptunia (*Actinurus neptunius*), *Rotaria rotatoria* (*Rotifer vulgaris*), *Melicerta ringens*, *Schizocera diversicornis*, *Synchaeta pectinata*, *Synchaeta tremula* (Frič & Vávra 1895). Z dnešního pohledu je dlouhoprstka *Monommata aequalis* zařazena do Červeného seznamu, ale patří k druhům o nichž jsou nedostatečné údaje (kategorie DD), viz Devetter & Přikryl (2017).

Perloočky (Cladocera)

Acropterus leucocephalus, *Alona affinis*, *Alona quadrangularis* (*Alona Leydigii*), *Alona rostrata*, *Bosmina cornuta*, *Bosmina longirostris*, *Ceriodaphnia pulchella*, *Daphnella brachyura*, *Daphnia galeata*, *Daphnia longispinna*, *Eurycercus lamellatus*, *Hyalodaphnia kahlbergensis* (*Daphnia* /*Hyalodaphnia*/ *Kahlbergensis*), *Chydorus caelatus*, *Chydorus globosus*, *Chydorus sphaericus*, *Ilyocryptus sordidus*, *Leptodora kindtii* (*Leptodora Kindtii*), *Macrothrix hirsuticornis*, *Pleuroxus aduncus* (*Pleudoxus aduncus*), *Pleuroxus trigonellus*, *Pleuroxus truncatus*, *Pleuroxus uncinatus* (*Pleudoxus personatus*), *Scapholeberis mucronata*, *Sida crystallina* (*Sida crystalina*), *Simocephalus vetulus* (Frič & Vávra 1895). Žádný z uvedených druhů není zařazen do aktuálního Červeného seznamu (Petrusek a Přikryl 2017).

Lasturnatky (Ostracoda)

Candona fabelliformis (*Candona fabiformis*), *Cyclocypris laevis*, *Cypria ophthalmica*, *Cypridopsis vidua*, *Notodromas monacha*, *Plesiocypridopsis newtoni* (*Cypridopsis Newtoni*), Frič & Vávra (1895).

Klanonožci (Copepoda)

Canthocamptus staphylinus, *Cyclops albidus*, *Cyclops fimbriatus*, *Cyclops fuscus*, *Cyclops hyalinus* (*Cyclops oithonoides* var. *hyalina*), *Cyclops insignis*, *Cyclops serrulatus*, *Cyclops vicinus* (*Cyclops strenuus* var. *vicina*), *Cyclops viridis*, *Diaptomus gracilis*, Frič & Vávra (1895). Žádný z uvedených druhů není uveden v Červeném seznamu (Přikryl 2017).

Kapřivci (Branchiura)

Argulus foliaceus (Frič & Vávra 1895).

Stejnonožci (Isopoda)

Asellus aquaticus (Frič & Vávra 1895).

Vodule (Hydracarina)

Hydrobates sp., *Nesaea fuscata* (Frič & Vávra 1895).

Stonožky (Chilopoda)

Stonožka škvorová (*Lithobius forficatus*), Honců (2012).

Mnohonožky (Diplopoda)

Svinule (*Glomeris* sp.), Honců (2012); mnohonožka (*Julus terrestris*), Honců (2012).

Pavouci (Araneida)

Kůrka et al. (2007) našli u Počernického rybníka vesměs běžné vlhkomilné a mokřadní druhy či druhy s širokou ekologickou valencí (*Antistea elegans*, *Araniella cucurbitina*, *Bathypantes approximatus*, *Bathypantes gracilis*, *Clubiona phragmitis*, *Diaea dorsata*, *Dictyna uncinata*, *Donacochara speciosa*, *Erigone atra*, *Ero furcata*, *Gnathonarium dentatum*, *Harpactea rubicunda*, *Hypomma bituberculatum*, *Lophomma punctatum*, *Neottiura bimaculata*, *Neriere clathrata*, *Oedothorax gibbosus*, *Oedothorax retusus*, *Pardosa amentata*, *Pardosa prativaga*, *Phrurolithus festivus*, *Pirata hygrophilus*, *Singa nitidula*, *Tetragnatha montana*, *Xysticus bifasciatus*). Jako poměrně vzácný druh je uváděn *Rugathodes instabilis*, který obývá litorální vegetaci stojatých vod s porosty rákosy, orobinců a vysokých ostříc (Kůrka et al. 2015).

Chvostokoci (Collembola)

Isotoma palustris, *Podura aquatica*, *Sminthurus aquaticus*, *Sminthurus elegantulus* (Frič & Vávra 1895).

Vážky (Odonata)

Z vážek zde zjistil Liška (1992) larvy šidélka většího (*Ischnura elegans*); další druhy doplnil Honců (2012): motýlice lesklá (*Calopteryx splendens*), šidélko páskované (*Coenagrion puella*), šidélko větší (*Ischnura elegans*), šidlatka páskovaná (*Lestes sponsa*), šidlatka velká (*Lestes viridis*), šidélko kopinaté (*Platycnemis pennipes*), šidlatka hnědá (*Sympecma fusca*), šidlo modré (*Aeshna cyanea*), šidlo velké (*Aeshna grandis*), šidlo pestré (*Aeshna mixta*), vážka černořitná (*Orthetrum cancellatum*), vážka rudá (*Sympetrum sanguineum*), vážka obecná (*Sympetrum vulgatum*). Jedná se vesměs o běžné druhy, typické pro *Lestes-Sympetrum-Aeshna mixta* cenózu (Hanel & Zelený 2000). Nejzajímavějším druhem je šidlatka hnědá (*Sympecma fusca*), která patří mezi naše jediné dva druhy vážek, u nichž přezimují imaga (Dolný et al. 2007). Podle předchozího Červeného seznamu byl tento druh řazen do kategorie téměř ohrožený (NT), Hanel et al. (2005), z poslední verze Červeného seznamu byl ale vyřazen (Dolný et al. 2018).

Švábi (Blattodea)

Rusec lesní (*Ectobius sylvestris*), Honců (2012).

Rovnokřídli (Orthoptera)

Kobylka luční (*Metrioptera roeselii*), kobylka křovištní (*Pholidoptera griseoaptera*), marše obecná (*Tetrix subulata*), saranče obecná (*Chorthippus parallelus*), Honců (2012). Jedná se o běžné druhy (Kočárek et al. 2013), které nejsou zařazeny do Červeného seznamu (Holuša et al. 2017).

Škvoři (Dermaptera)

Škvor obecný (*Forficula auricularia*), Honců (2012).

Ploštice (Hemiptera)

Nepa cinerea, *Notonecta glauca*, *Sigara falleni* (*Corisa Fallenii*), Frič & Vávra (1985). Nálezy tří suchozemských ploštic (*Coreus marginatus*, *Palomena viridissima*, *Pyrhocoris apterus*) doplnil Honců (2012).

Brouci (Coleoptera)

Střevlíkovité brouky (Carabidae) zde zpracoval Veselý (2002), další nálezy uvádí Honců (2012), nálezy drabčků (Staphylinidae) uvádí Strejček (1985) a Honců (2012), přehled nosatců (Curculionidae), mandelínek (Chrysomelidae) a zástupců čeledi Urodonidae Strejček (2000, 2001). Některé zástupce čeledí Coccinellidae, Curculionidae, Helodidae, Hydrophilidae, Chrysomelidae, Lagriidae, Leiodidae, Malachiidae, Nitidulidae, Scarabeidae a Silphidae doplnil Honců (2012). Z brouků je cenný nález reliktního nosatce krytonosce *Eubrychius velutus*, vázaného na stolístek (*Myriophyllum*), Strejček (2001) připomíná, že jde o jedinou lokalitu tohoto druhu v Praze. Další je monofágní krytonosec *Marmaropus besseri* vázaný na šťovík kyselý (Strejček 2001). Oba krytonosci jsou zařazeni do Červeného seznamu v kategorii zranitelný (VU), Stejskal et al. (2017). Mandelinka štítonoš černoskvřitý (*Cassida murraea*) je vázaná na oman *Inula* sp. a příbuzné druhy (Strejček 2000). Mandelínek zde bylo podle Strejčka potvrzeno 24 druhů, nosatců zde bylo nalezeno 43 druhů. Střevlíků zde bylo identifikováno 82 druhů a jejich spektrum odpovídá zachovalým mokřadním lokalitám v okolí starých rybníků s přirozenějšími břehovými porosty (Veselý 2002), Farkač (2004). Z rodu *Carabus* zde byly nalezeny druhy *Carabus granulatus* a *Carabus hortensis* (Honců 2012). Slunéčko druhu *Clitostethus arcuatus* odtud jako nový druh pro Čechy zaznamenal Šprýňar (2012); tento druh je zařazen v Červeném seznamu mezi ohrožené druhy (EN), Navrátil & Hejda (2017). Nález prskavce *Brachinus crepitans* zmiňuje Honců (2012). Dřívější výskyt tesaříka piluny (*Prionus coriaceus*) v sousedním zámeckém parku připomíná Petřík (2008).

Chrostíci (Trichoptera)

Agrypnia pagetana, *Anabolia laevis*, *Limnephilus bipunctatus* (*Limnophilus bipunctatus*), *Limnephilus decipiens* (*Limnophilus decipiensis*), *Limnephilus extricatus* (*Limnophilus extricatus*), *Limnephilus griseus* (*Limnophilus griseus*), *Limnephilus flavicornis* (*Limnophilus flavicornis*), *Limnephilus vittatus* (*Limnophilus vittatus*), *Notidobia ciliaris*, *Oecetis ochracea*, *Phrygaena grandis* (*Phryganea grandis*), *Phrygaena striata* (*Phryganea striata*), Frič & Vávra (1895). Chrostík *Agrypnia pagetana* je zařazen do Červeného seznamu v kategorii zranitelný (VU), Chvojka & Komzák (2017).

Motýli (Lepidoptera)

Podle Vávry (2003) zde bylo evidováno 349 druhů motýlů ve 44 čeledích. K nápadným druhům patří otakárek ovocný (*Iphiclides podalirius*) a otakárek fenyklový (*Papilio machaon*). Do posledního Červeného seznamu je zařazen z uvedených dvou druhů pouze otakárek ovocný, a to v kategorii blízko ohrožení (NT), Beneš & Konvička (2017). Z významnějších druhů lze

připomenout např. molika potměchuťového (*Acrolepia autumnitella*), jehož housenky minují v bažinatých olšinách a vrbových porostech s podrostem lilku potměchuti (*Solanum dulcamara*) a rulíku zlomocného (*Atropa bella-donna*), Laštůvka et al. (2018). Jde o významného indikátora původních olšin. Housenky vrbkovnička mokřadního (*Mompha ochraceella*) minují listy vrbovky chlupaté (*Epilobium hirsutum*). Housenky zdobnička rákosinového (*Cosmopterix lienigiella*) minují v listech rákosu obecného (*Phragmites australis*). Travařík velký (*Schoenobius gigantella*) je obyvatel rákosinových porostů. Bourovec měsíčitý (*Cosmotriche lobulina*), vázaný na lesy se smrkem a borovicí, je v Červeném seznamu řazen mezi zranitelné druhy (VU), Beneš et al. (2017). Další faunistické údaje, týkající se motýlů, uvádí Mareš (1990, 1991).

Dvoukřídli (Diptera)

Chironomus sp., (Frič & Vávra 1895), *Lipoptera cervi* (Honců 2012).

Blanokřídli (Hymenoptera)

V okolí rybníka byli pozorováni čmelák skalní (*Bombus lapidarius*) a čmelák rolní (*Bombus pascuorum*), Honců (2012). Ani jeden z těchto druhů není zařazen do aktuálního Červeného seznamu (Straka & Bogusch 2017). Dřívější výskyt pilovrtky *Xiphydria longicollis* v sousedním zámeckém parku zmiňuje Pádr (1993), tento druh je zařazen v Červeném seznamu do kategorie ohrožený (EN), Macek (2017).

Paprsokoploutvé ryby (Actinopterygii)

Frič & Vávra (1985) druhy v Počernickém rybníku podrobněji neuvádějí, rybník prezentují jako chovný zaměřený na kapra. Jako zajímavost lze uvést, že tito autoři zmiňují, že do Počernického rybníka byli v roce 1882 vypuštěni čtyři jedinci sumečka amerického (*Ameiurus nebulosus*), a dále zde uvádějí výskyt slunky obecné (*Leucaspius delineatus*). O dalším osudu sumečků není nic známo, výskyt slunky v tomto rybníku od roku 2004 nebyl zaznamenán.

V roce 2007 byly v Rokytcce, která napájí Počernický rybník, potvrzeny následující druh ryb: úhoř říční (*Anguilla anguilla*), mřenka mramorovaná (*Barbatula barbatula*), hrouzek obecný (*Gobio gobio*), mník jednovousý (*Lota lota*), okoun říční (*Perca fluviatilis*), střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*), plotice obecná (*Rutilus rutilus*), tloušť obecný (*Squalius cephalus*), viz Hanel a Andreska (2015). Merta (2013) v Rokytcce pod Smetankou zjistil následující druhy ryb: cejn velký (*Abramis brama*), karas stříbřitý (*Carassius gibelio*), hrouzek obecný (*Gobio gobio*), plotice obecná (*Rutilus rutilus*), perlín ostrobřichý (*Scardinius erythrophthalmus*) a jelec tloušť (*Squalius cephalus*). Nejpodrobnější informace o složení rybí obsádky Počernického rybníka je známa z roku 2004, kdy byl proveden důkladný odlov před zamýšlenou rekonstrukcí rybníka. Tehdy zde bylo zaznamenáno následujících 15 rybích druhů: cejn velký (*Abramis brama*), cejnek malý (*Blicca bjoerkna*), karas obecný (*Carassius carassius*), karas stříbřitý (*Carassius gibelio*), kapr obecný (*Cyprinus carpio*), amur (*Ctenopharyngodon idella*), hrouzek obecný (*Gobio gobio*), ježdík obecný (*Gymnocephalus cernua*), tolstolobik bílý (*Hypophthalmichthys molitrix*), štika obecná (*Esox lucius*), okoun říční (*Perca fluviatilis*), střevlička východní

(*Pseudorasbora parva*), plotice obecná (*Rutilus rutilus*), perlín ostrobřichý (*Scardinius erythrophthalmus*), sumec velký (*Silurus glanis*), candát obecný (*Sander lucioperca*), viz Petřík (2008), Envis.Praha-mesto.cz (2009). S ohledem na aktuální Červený seznam patří z evidovaných druhů karas obecný a slunka obecná mezi kriticky ohrožené druhy, střevle potoční a lín obecný mezi zranitelné druhy a mník obecný mezi téměř ohrožené druhy (Lusk et al. 2017). Naopak střevlička východní a karas stříbřitý patří mezi nepůvodní invazní druhy (Lusk et al. 2011).

Obojživelníci (Amphibia)

Frič & Vávra (1895) u Počernického rybníka uváděli výskyt skokana zeleného (uváděn jako *Rana esculenta*), ropuchy obecné (*Bufo bufo*, uváděna jako *Bufo vulgaris*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*, uváděna autory jako *Bufo variabilis*) a kuňku obecnou (*Bombina bombina*, uváděnou jako *Bombinator igneus*). Petřík (2008) shrnul aktuální poznatky a zmiňuje prakticky tytéž druhy: ropucha obecná (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*) a *Pelophylax esculentus* komplex (s dominantním zastoupením druhu skokana skřehotavého, *Pelophylax ridibundus*).

Kuňka obecná a ropucha zelená jsou v Červeném seznamu zařazeny mezi ohrožené druhy (EN), ropucha obecná a skokan skřehotavý pak byli zařazeni mezi zranitelné druhy (VU), Jeřábková et al. (2017).

Plazi (Reptilia)

Frič & Vávra (1895) zde našli užovku obojkovou (*Natrix natrix*), její zdejší výskyt potvrzují též Petřík (2008) a Honců (2012). V posledním Červeném seznamu je zařazena mezi téměř ohrožené druhy (Jeřábková et al. 2017).

Ptáci (Aves)

První informace o ptačí fauně Počernického rybníka a blízkého okolí nalezneme ve studii Friče a Vávry (1895). Jednalo se sice jen o příležitostně registrované druhy, nicméně i tak je výčet zajímavý. V následující tabulce jsou srovnány tyto údaje se shrnutím Petříka (2008), který vychází z poznatků prací Zimmera a Kadeřábka (1981) a Fuchse et al. (2002). Třetím, nejpodrobnějším zdrojem informací, jsou nepublikované údaje soustředěné na AVIF (databáze České ornitologické společnosti) v letech 2016–2018. Přičteme-li k tomu zmínku Martiše et al. (2006), kteří zde uvádějí také výskyt orlovce říčního (*Pandion haliaetus*) a Honců (2012) o pozorování chřástala vodního (*Rallus aquaticus*), pak dosahuje celkový počet zde pozorovaných ptačích druhů 115. Podotkneme pro úplnost, že v blízkosti Počernického rybníka (cca 2 km) se nachází lokalita Slatina, kde bylo dlouhodobým sledováním doloženo 189 taxonů ptáků (Funk et al. 2017).

Tab. 5. Soupis zjištěných ptačích taxonů u Počernického rybníka a v jeho okolí podle Friče a Vávry (1895), Petříka (2008) a nepublikovaných údajů AVIF (pozorování v letech 2016–2018). U druhů je uvedeno zařazení v souladu s posledním Červeným seznamem Šťastný et al. (2017). Použité zkratky: CR – kriticky ohrožený, EN – ohrožený, VU – zranitelný, NT – téměř ohrožený, LC – málo dotčený, RE – vymizelý pro území ČR, NA – nevhodný pro hodnocení, ● potvrzené či pravděpodobné hnízdění.

Tab. 5. The list of bird taxa at the Počernický rybník Fishpond and its surroundings recorded by Frič & Vávra (1895), Petřík (2008) and unpublished data by AVIF (the Czech Society for Ornithology Faunistical Database, records from 2016–2018). Classification according to the current Red List (Šťastný et al. 2017) is presented. Abbreviation used: CR – Critically Endangered, EN – Endangered, VU – Vulnerable, NT – Near Threatened, LC – Least Concern, RE – Regionally Extinct, NA – Not Applicable, ● proved or probable nesting)

Species	Druh	Červený seznam / Red list status	Frič & Vávra 1895	Petřík 2008	AVIF 2016/2018
<i>Accipiter nisus</i>	krahujec obecný ●	VU			x
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	rákosník velký ●	VU	x		
<i>Acrocephalus palustris</i>	rákosník zpěvný ●	LC		x	x
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	rákosník obecný ●	LC		x	x
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	rákosník proužkovaný	LC			x
<i>Actitis hypoleucos</i>	pisík obecný	EN			x
<i>Aegithalos caudatus</i>	mlynařík dlouhoocasý ●	LC			x
<i>Aix galericulata</i>	kachnička mandarinská	LC			x
<i>Aix sponsa</i>	kachnička karolínská				x
<i>Alauda arvensis</i>	skřivan polní ●	LC	x		x
<i>Alcedo atthis</i>	ledňáček říční ●	VU	x	x	x
<i>Alopochen aegyptiaca</i>	husice nilská	LC			x
<i>Anas clypeata</i>	lžičák pestrý	CR			x
<i>Anas crecca</i>	čírka obecná	CR		x	x
<i>Anas penelope</i>	hvízdák eurasijský	NA			x
<i>Anas platyrhynchos</i>	kachna divoká ●	LC	x	x	x
<i>Anas strepera</i>	kopřivka obecná	VU			x
<i>Anthus pratensis</i>	linduška luční	CR			x
<i>Apus apus</i>	rorýs obecný ●	LC			x
<i>Ardea cinerea</i>	volavka popelavá ●	NT		x	x
<i>Aythya ferina</i>	polák velký ●	LC		x	x
<i>Aythya fuligula</i>	polák chocholačka ●	LC		x	x

Species	Druh	Červený seznam / Red list status	Frič & Vávra 1895	Petřík 2008	AVIF 2016/2018
<i>Aythya marila</i>	polák kahaloka				x
<i>Bucephala clangula</i>	hohol severní	EN			x
<i>Buteo buteo</i>	káně lesní ●	LC			x
<i>Carduelis cannabina</i>	konopka obecná ●	LC			x
<i>Carduelis carduelis</i>	stehlík obecný ●	LC			x
<i>Carduelis chloris</i>	zvonek zelený ●	LC			x
<i>Carduelis spinus</i>	čížek lesní	LC			x
<i>Certhia brachydactyla</i>	šoupálek krátkoprstý ●	LC			x
<i>Certhia sp.</i>	šoupálek				x
<i>Ciconia ciconia</i>	čáp bílý	NT			x
<i>Ciconia nigra</i>	čáp černý	VU			x
<i>Circus aeruginosus</i>	moták pochop ●	VU		x	x
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	dlask tlustozobý ●	LC			x
<i>Columba livia f. domestica</i>	holub domácí ●	LC			x
<i>Columba palumbus</i>	holub hřivnáč ●	LC			x
<i>Corvus cornix</i>	vrána šedá	LC			x
<i>Corvus corone</i>	vrána černá	NT			x
<i>Cuculus canorus</i>	kukačka obecná ●	LC			x
<i>Cyanistes caeruleus</i>	sýkora modřinka ●	LC			x
<i>Cygnus olor</i>	labuť velká ●	VU		x	x
<i>Delichon urbicum</i>	jiříčka obecná ●	NT	x		x
<i>Dendrocopos major</i>	strakapoud velký ●	LC			x
<i>Dendrocopos medius</i>	strakapoud prostřední	VU			x
<i>Dendrocopos minor</i>	strakapoud malý	VU			x
<i>Egretta alba</i>	volavka bílá				x
<i>Emberiza calandra</i>	strnad luční	VU	x		x
<i>Emberiza citrinella</i>	strnad obecný ●	LC	x		x
<i>Emberiza schoeniclus</i>	strnad rákosní ●	LC			x
<i>Erithacus rubecula</i>	červenka obecná ●	LC			x
<i>Falco peregrinus</i>	sokol stěhovavý	EN			x
<i>Falco tinnunculus</i>	poštolka obecná ●	LC	x		x
<i>Ficedula albicollis</i>	lejsek bělokrký	NT			x

Species	Druh	Červený seznam / Red list status	Frič & Vávra 1895	Petřík 2008	AVIF 2016/2018
<i>Ficedula hypoleuca</i>	lejsek černohlavý	NT			x
<i>Fringilla coelebs</i>	pěnkava obecná ●	LC			x
<i>Fringilla montifringilla</i>	pěnkava jíkavec	LC			x
<i>Fulica atra</i>	lyska černá ●	LC	x	x	x
<i>Galerida cristata</i>	chocholouš obecný	CR	x		
<i>Gallinula chloropus</i>	slípka zelenonohá ●	NT		x	x
<i>Garrulus glandarius</i>	sojka obecná ●	LC			x
<i>Hirundo rustica</i>	vlaštovka obecná ●	NT	x		x
<i>Charadrius dubius</i>	kulík říční	VU			x
<i>Chlidonias niger</i>	rybák černý	RE	x		x
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	racek chechtavý	VU	x	x	x
<i>Ixobrychus minutus</i>	bukáček malý	CR			x
<i>Lanius collurio</i>	řuhák obecný ●	NT	x		x
<i>Larus cachinnans</i>	racek bělohlavý	NA			x
<i>Larus canus</i>	racek bouřní	RE			x
<i>Larus michahellis</i>	racek středomořský	NA			x
<i>Locustella naevia</i>	cvrčilka zelená	LC			x
<i>Loxia curvirostra</i>	křivka obecná	LC			x
<i>Luscinia megarhynchos</i>	slavík obecný ●	LC		x	x
<i>Melanitta fusca</i>	turpan hnědý				x
<i>Mergus merganser</i>	morčák velký	CR			x
<i>Motacilla alba</i>	konipas bílý ●	LC	x	x	x
<i>Motacilla cinerea</i>	konipas horský ●	LC		x	x
<i>Muscicapa striata</i>	lejsek šedý	LC		x	x
<i>Netta rufina</i>	zrzhlávka rudozobá	EN			x
<i>Nycticorax nycticorax</i>	kvakoš noční	EN			x
<i>Parus major</i>	sýkora koňadra ●	LC			x
<i>Passer domesticus</i>	vrabec domácí ●	LC			x
<i>Passer montanus</i>	vrabec polní ●	LC			x
<i>Perdix perdix</i>	koroptev polní	NT		x	
<i>Peripatus ater</i>	sýkora uhelníček ●	LC			x
<i>Phalacrocorax carbo</i>	kormorán velký	LC			x

Species	Druh	Červený seznam / Red list status	Frič & Vávra 1895	Petřík 2008	AVIF 2016/2018
<i>Phasianus colchicus</i>	bažant obecný ●	LC			x
<i>Phoenicurus ochruros</i>	rehek domácí ●	LC			x
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	rehek zahradní ●	LC			x
<i>Phylloscopus collybita</i>	budníček menší ●	LC			x
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	budníček lesní	LC			x
<i>Phylloscopus trochilus</i>	budníček větší ●	LC			x
<i>Pica pica</i>	straka obecná ●	LC			x
<i>Picus viridis</i>	žluna zelená ●	LC		x	x
<i>Podiceps cristatus</i>	potápka roháč ●	VU		x	x
<i>Poecile montanus</i>	sýkora lužní	LC			x
<i>Poecile palustris</i>	sýkora babka ●	LC			x
<i>Prunella modularis</i>	pěvuška modrá ●	LC			x
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	hýl obecný ●	LC			x
<i>Regulus regulus</i>	králíček obecný ●	LC			x
<i>Remiz pendulinus</i>	moudivláček lužní	VU			x
<i>Riparia riparia</i>	břehule říční	NT		x	
<i>Saxicola rubetra</i>	bramborníček hnědý	LC			x
<i>Serinus serinus</i>	zvonohlík zahradní ●	LC			x
<i>Sitta europaea</i>	brhlík lesní ●	LC			x
<i>Streptopelia decaocto</i>	hrdlička zahradní ●	LC			x
<i>Sturnus vulgaris</i>	špaček obecný ●	LC			x
<i>Sylvia atricapilla</i>	pěnice černohlavá ●	LC			x
<i>Sylvia borin</i>	pěnice slavíková	LC			x
<i>Sylvia communis</i>	pěnice hnědokřídla ●	LC			x
<i>Sylvia curruca</i>	pěnice pokřovní ●	LC			x
<i>Tadorna tadorna</i>	husice liščí	CR			x
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	potápka malá ●	VU			x
<i>Troglodytes troglodytes</i>	střízlík obecný ●	LC			x
<i>Turdus merula</i>	kos černý ●	LC			x
<i>Turdus philomelos</i>	drozd zpěvný ●	LC			x
<i>Turdus pilaris</i>	drozd kvíčala	LC			x
<i>Vanellus vanellus</i>	čejka chocholatá	VU		x	

Savci (Mammalia)

Ze savců zde byly potvrzeny vesměs běžné druhy: krtek obecný (*Talpa europaea*), rejsek obecný (*Sorex araneus*), zajíc polní (*Lepus europaeus*), myšice křovinná (*Apodemus sylvaticus*), hryzec vodní (*Arvicola amphibius*), hraboš polní (*Microtus arvalis*), myš domácí (*Mus musculus*), srnec obecný (*Capreolus capreolus*), prase divoké (*Sus scrofa*), liška obecná (*Vulpes vulpes*), kuna skalní (*Martes foina*), lasice kolčava (*Mustela nivalis*), Martiš a kol (2006), Honců (2012), Anděra (2016). Údaj o výskytu tchoře *M.* (= *Mustella*) *nigripes*, zmíněný Martišem et al. (2006), považujeme za mylný. Anděra (2016) uvádí, že na Rokytce pod zámeckým parkem dne 20.10.2011 byl nalezen trus vydry říční (*Lutra lutra*). Protože výskytů vydry v povodí Rokytky bylo zaznamenáno od roku 2000 několik, je nutné se zamyslet nad tím, kudy druh do Rokytky proniká. Cesta přes zcela urbanizovaný dolní tok Rokytky je zcela vyloučená, a tak se jako nanejvýš pravděpodobný jeví přechod přes rozvodí z povodí Sázavy. S ohledem na lokalitu pozorování pobytových stop pod Dolnopočernickým parkem se jeví přítomnost vydry v přírodní památce Počernický rybník, byť pouze migrací, jako prakticky jistá.

Anděra (2016) shrnul poznatky o netopýrech zaznamenaných u Počernického rybníka, a to z období 2004–2008. Celkem se jednalo o sedm následujících druhů: netopýr večerní (*Eptesicus serotinus*), viz též Hanák et al. (2009), netopýr vodní (*Myotis daubentonii*), netopýr velký (*Myotis myotis*), netopýr řasnatý (*Myotis nattereri*), netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*), viz též Hanák et al. (2009; tento druh jako jediný druh netopýra byl zmíněn i Fričem a Vávrou, 1895), netopýr parkový (*Pipistrellus nathusii*), viz též Hanák et al. (2009) a netopýr hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*), viz též Hanák et al. (2009). V lesíku u Počernického rybníka byla potvrzena také veverka obecná (*Sciurus vulgaris*), viz Biolib.cz (2017).

Netopýr velký a zajíc obecný jsou v Červeném seznamu řazení do kategorie téměř ohrožený (NT), u veverky obecné dostatečně podrobná data o vývoji početnosti a poznatky o rizikových faktorech stále chybějí, takže Anděra a Hanzal (2017) ji zatím do konkrétní kategorie ohrožení nezařazují.

Zvláště chráněné druhy

V tabulce 6 je uveden přehled všech druhů bezobratlých a obratlovců zařazených ve vyhl. 395/1992 Sb., kteří byli identifikováni na Počernickém rybníku nebo v jeho okolí. Připomínáme, že v současné době se připravuje novela této vyhlášky, takže lze předpokládat řadu změn v zařazení do kategorií ohrožení (viz poznámky o zařazení některých druhů do Červených seznamů). Nicméně zařazení dle uvedené vyhlášky je zejména pro účely ochrany přírody dosud platné.

Tab. 6. Seznam zvláště chráněných druhů živočichů uvedených ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., registrovaných v Počernickém rybníku a jeho okolí. Zkratky: KO – kriticky ohrožený, SO – silně ohrožený, O – ohrožený.

Tab. 6. The list of specially protected animals pursuant to Ministry of the Environment of the Czech Republic Decree No. 395/1992 Gazette found in the Počernický rybník Fishpond and its surroundings. Abbreviation: KO – Critically Endangered, SO – Highly Endangered, O – Endangered.

Druh	Species	Kategorie / Category	Zdroj / Source
Velevrub malířský	<i>Unio pictorum</i>	KO	Juříčková 1995
Rybák černý	<i>Chlidonias niger</i>	KO	Zimmer & Kadeřábek 1981
Bukáček malý	<i>Ixobrychus minutus</i>	KO	AVIF 2016–2018
Orlovec říční	<i>Pandion haliaetus</i>	KO	Doležalová 2012
Sokol stěhovaný	<i>Falco peregrinus</i>	KO	AVIF 2016–2018
Netopýr velký	<i>Myotis myotis</i>	KO	Anděra 2016
Škeble rybníčná	<i>Anodonta cygnea</i>	SO	Juříčková 1995
Kuňka obecná	<i>Bombina bombina</i>	SO	Doležalová 2012
Ropucha zelená	<i>Bufo viridis</i>	SO	Doležalová 2012
Skokan zelený komplex	<i>Rana kl. esculenta</i>	SO	Farkač 2004
Krahujec obecný	<i>Accipiter nisus</i>	SO	Fuchs et al. 2002
Pisík obecný	<i>Actitis hypoleucos</i>	SO	Dušek 2016–2018
Rákosník velký	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	SO	Frič & Vávra 1895
Ledňáček říční	<i>Alcedo atthis</i>	SO	Fuchs et al. 2002
Lžičák pestrý	<i>Anas clypeata</i>	SO	Zimmer & Kadeřábek 1981, Dušek 2016–2018
Čírka modrá	<i>Anas querquedula</i>	SO	Fuchs et al. 2002
Zrzhlávka rudozobá	<i>Netta rufina</i>	SO	AVIF 2016–2018
Sýček obecný	<i>Athene noctua</i>	SO	Fuchs et al. 2002
Čáp černý	<i>Ciconia nigra</i>	SO	AVIF 2016–2018
Moták lužní	<i>Circus pygargus</i>	SO	Zimmer & Kadeřábek 1981
Volavka bílá	<i>Egretta alba</i>	SO	Dušek 2016–2018
Žluva hajní	<i>Oriolus oriolus</i>	SO	Zimmer & Kadeřábek 1981
Chrástal vodní	<i>Rallus aquaticus</i>	SO	Doležalová 2012
Netopýr večerní	<i>Eptesicus serotinus</i>	SO	Anděra 2016
Netopýr vodní	<i>Myotis daubentonii</i>	SO	Anděra 2016
Netopýr řasnatý	<i>Myotis nattereri</i>	SO	Anděra 2016
Netopýr rezavý	<i>Nyctalus noctula</i>	SO	Anděra 2016
Netopýr parkový	<i>Pipistrellus nathusii</i>	SO	Anděra 2016

Druh	Species	Kategorie / Category	Zdroj / Source
Netopýr hvízdavý	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	SO	Anděra 2016
Vydra říční	<i>Lutra lutra</i>	SO	Anděra 2016
Čmelák skalní	<i>Bombus lapidarius</i>	O	Honců 2012
Čmelák rolní	<i>Bombus pascuorum</i>	O	Honců 2012
Otakárek fenyklový	<i>Papilio machaon</i>	O	Mareš 1991
Otakárek ovocný	<i>Iphiclides podalirius</i>	O	Mareš 1991
Prskavec větší	<i>Brachinus crepitans</i>	O	Honců 2012
Ropucha obecná	<i>Bufo bufo</i>	O	Doležalová 2012
Užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>	O	Honců 2012
Strakapoud prostřední	<i>Dendrocopos medius</i>	O	AVIF 2016–2018
Rorýs obecný	<i>Apus apus</i>	O	Fuchs et al. 2002
Čírka obecná	<i>Anas crecca</i>	O	Petřík 2008, Dušek 2016–2018
Kopřivka obecná	<i>Anas strepera</i>	O	Dušek 2016–2018
Hohol severní	<i>Bucephala clangula</i>	O	AVIF 2016–2018
Čáp bílý	<i>Ciconia ciconia</i>	O	AVIF 2016–2018
Břehule říční	<i>Riparia riparia</i>	O	Fuchs et al. 2002
Cvrčilka slavíková	<i>Locustella luscinioides</i>	O	Fuchs et al. 2002
Koroptev polní	<i>Perdix perdix</i>	O	Fuchs et al. 2002
Lejsek šedý	<i>Muscicapa striata</i>	O	Zimmer a Kadeřábek 1981, Dušek 2016–2018
Moták pochop	<i>Circus aeruginosus</i>	O	Fuchs et al. 2002, Dušek 2016–2018
Potápka malá	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	O	Fuchs et al. 2002
Potápka roháč	<i>Podiceps cristatus</i>	O	Fuchs et al. 2002, Dušek 2016–2018
Slavík obecný	<i>Luscinia megarhynchos</i>	O	Fuchs et al. 2002, Dušek 2016–2018
Bramborníček hnědý	<i>Saxicola rubetra</i>	O	Dušek 2016–2018
Chocholouš obecný	<i>Galerida cristata</i>	O	Frič & Vávra 1895
Ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	O	Frič & Vávra 1895, Dušek 2016–2018
Vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	O	Fuchs et al. 2002, Dušek 2016–2018
Veverka obecná	<i>Sciurus vulgaris</i>	O	Biolib.cz 2017

Závěr

Počernický rybník je významnou přírodovědnou pražskou lokalitou, jejíž historický význam je zvýšen tím, že zde byla v roce 1888 zřízena první mobilní terénní hydrobiologická stanice, kde se prováděl především výzkum sladkovodní fauny. Přírodovědnými průzkumy bylo u Počernického rybníka nebo v jeho okolí až do současnosti identifikováno kolem 1000 druhů cévnatých rostlin a živočichů. Celkem zde bylo dosud nalezeno 56 zvláště chráněných druhů dle vyhl. č. 395/1992 Sb. Do kategorie kriticky ohrožených druhů bylo zařazeno 6 druhů, do kategorie silně ohrožených 24 druhů a do kategorie ohrožený celkem 26 druhů živočichů (viz tab. 6). Jde o významnou ornitologickou lokalitu, neboť na rybníku a v jeho okolí bylo registrováno 118 druhů ptáků. Díky snadné dostupnosti může být lokalita dobře využívána k exkurzím v rámci environmentálního vzdělávání a výchovy na školách (Kuželová 2009). Lze předpokládat, že další průzkumy zaměřené na dosud opomíjené skupiny organismů mohou přinést nové zajímavé výsledky.

Poděkování

Poděkování patří ing. Jindřichu Vintrovi z Českého rybářského svazu, Územního svazu města Prahy, za poskytnutí rybářských statistik ohledně výlovů Počernického rybníka a další informace. Zdeňkovi Mužíkovi, jednateři Českého rybářského svazu, Územního svazu města Prahy, děkují autoři za poskytnutí fotografií. Pracovníkům Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky, Regionálního pracoviště střední Čechy, patří dík za zpřístupnění nepublikovaných údajů, týkajících se přírodní památky Počernický rybník a za poskytnuté fotografie. Zvláštní poděkování patří Aleši Duškovi a dalším přispěvatelům do ornitologické nálezové databáze České společnosti ornitologické (AVIF) za zpřístupnění výsledků ornitologického monitoringu na Počernickém rybníku.

Literatura

- Anděra M. (2016): Savci (Mammalia) Prahy. – *Natura Pragensis*, 23: 1–192 s.
- Anděra M. & Hanzal V. (2017): Červený seznam savců České republiky, s. 155–176. – In: Chobot K., Němec M. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – Příroda, Praha, 182 s.
- Anonymus (JH) (1977): Výsledky rybářského hospodaření na území hlavního města Prahy. – *Rybářství*, 7-8: 170.
- Beneš J. & Konvička M. (2017): Denní motýli: Hesperoidea a Papilionidea, s. 206–201. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Beneš J., Konvička M. & Zapletal M. (2017): Drepanoidea, Lasiocampoidea a Bombycoidea, 191–193. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Benešová J. (2017): Palmovka 2030. Možnosti revitalizace toku Rokytky. Studie proveditelnosti revitalizace. – Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s., Praha, 83 s.
- Beran L. (2010): Z Červené knihy našich měkkýšů – přežije u nás blatenka severní? – *Živa*, 58, 2: 73.
- Beran L., Juříčková L. & Horsák M. (2017): Mollusca (měkkýši), s. 71–76. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.

- Biolib.cz (2017): Veverka obecná. Mapování druhů. Záznam 31759. – Dostupné na: <https://www.biolib.cz/cz/taxonspeciesmappings/id20583/pos60,30/>
- Devetter M. & Příkryl I. (2017): Rotifera (vířníci), s. 48–57. In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Doležalová L. (2012): Toxic metals in urban reservoirs in the Prague Metropolitan area (Czech Republic). – The Open Environmental & Biological Monitoring Journal 5 (Suppl.1: M4), s. 39–47.
- Dolný A., Bárta D., Waldhauser M., Holuša O., Hanel L. et al. (2007): Vážky České republiky: Ekologie, ochrana a rozšíření. – Český svaz ochránců přírody Vlašim, 672 s.
- Dolný A., Harabiš F., Holuša O., Hanel L. & Waldhauser M. (2017): Odonata (vážky), pp. 118–122. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů. Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Envis.Praha-mesto.cz (2009): Plán péče o přírodní památku Počernický rybník na období 2010–2022. 23 s. – Dostupné na: http://envis.praha-mesto.cz/planypece_ozchu/PP_Pocernicky_rybnik_2010-2022/Plan_pece_PP_Pocernicky_rybnik_2010-2022.pdf
- Farkač J. (2004): Výsledky a vyhodnocení přírodovědných průzkumů Přírodní památky Počernický rybník v souvislosti s plánovanou rekonstrukcí hráze, obtokové stoky a odstraněním sedimentů dna. 39 s. (nepublikováno). Deponováno in: AOPK ČR, Regionální pracoviště střední Čechy, Praha.
- Frič A. & Vávra V. (1895): Výzkumy zvířeny ve vodách českých IV. Zvířena rybníků Dolno-Počernického a Kačležského jakožto výsledek prací na přenosné stanici zoologické. – Archiv pro přírodovědecké prozkoumání Čech (IX. svazek, číslo 2). Tiskem Dra Edv. Grégra, v Komissi kněhupectví Fr. Řivnáče, 117 s.
- Fuchs R., Škopek J., Formánek J. & Exnerová A. (2002): Atlas hnízdního rozšíření ptáků Prahy. – Česká společnost ornitologická v nakladatelství Consult, Praha, 319 s.
- Funk A., Dušek A. & Grünwald J. (2017): Ke Slatině za žábami a ptáky aneb Druhovává pestrost na periferii velkoměsta. – Živa, 65, 1: 36–39.
- Hanák V., Neckářová J., Benda P., Hanzal V., Anděra M., Horáček I., Jahelková H., Zieglerová A. & Zieglerová D. (2009): Fauna netopýrů Prahy: přehled nálezů a poznámky k urbánním populacím netopýrů. – Natura Pragensis, Praha, 19: 3–89.
- Hanel L. & Andreska J. (2015): Ichtyofauna a rybářství Prahy: historie a současný stav. – Natura Pragensis, 22: 1–128.
- Hanel L., Dolný A. & Zelený J. (2005): Odonata (vážky), s. 125–127. In: Farkač J., Král D. & Škorpík M. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 s.
- Hanel L. & Zelený J. (2000): Vážky, výzkum a ochrana. Metodika Českého svazu ochránců přírody č. 9. – Český svaz ochránců přírody Vlašim, 240 s.
- Hegar J. (2018): Hodnocení zatížení Botiče a Rokytky rtutí. Diplomová práce, České vysoké učení technické fakulty stavební, Katedra zdravotního a ekologického inženýrství, 79 s.
- Hlavní město Praha (2013): Pražská příroda. Počernický rybník. – Dostupné na <http://www.praha-priroda.cz/chrana-priroda/zvlaste-chronena-uzemi/pocernicky-rybnik/>.
- Holuša J., Kočárek P., Mahoul P. & Vlk R. (2017): Orthoptera (rovnokřídli), s. 127–129. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Honců M. (2012): Zoologický průzkum (str. 28 – 46). – In Tremlová K. (2012): Pražský okruh, stavba 510 „Satalice – Běchovice“ Biologické hodnocení. – Ekola group spol.s.r.o., Praha, 71 s.
- Chvojka P. & Komzák P. (2017): Trichoptera (chrostíci), s. 170–174. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Jeřábková L., Krása A., Zavádil V., Mikátová B. & Rozínek R. (2017): Červený seznam obojživelníků a plazů České republiky, s. 83–106. In: Chobot K., Němec M. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – Příroda, Praha, 182 s.
- Juříčková L. (1995): Měkkýši fauna velké Prahy a její vývoj pod vlivem urbanizace. – Natura Pragensis, 12: 1–212.
- Klaudisová A. & Rydlo J. (1984): Botanický inventarizační průzkum Počernického rybníka. Ms. 22 s. Deponováno in: rezervární kniha PP Počernický rybník. AOPK ČR, Regionální pracoviště střední Čechy, Praha.

- Kočárek P., Holuša J., Vlk R. & Marhoul P. (2013): Rovnokřídli České republiky (Insecta: Orthoptera). – Academia, Praha, 286 s.
- Kolektiv autorů (2013): 10 let: Projekty realizované v letech 2003–2013. Obnova a revitalizace pražských nádrží. 1. vyd. – Praha: Hlavní město Praha, 85 s.
- Křivka P. & Lukšová J. (2003): Rybník Velký počernický. Rekonstrukce Velkého Počernického rybníka. Projekt pro realizaci stavby (I.a II. etapa). – Vodní díla – TBD a.s., Hyberská 40, Praha 1.
- Kůrka A., Buchar J. & Řezáč M. (2007): Pavouci (Araneae) Prahy. – Natura Pragensis, 18: 5–126.
- Kůrka A., Řezáč M., Macek R. & Dolanský J. (2015): Pavouci České republiky. – Academia, Praha, 623 s.
- Kuželová P. (2009): Ekosystémy ve výuce přírodopisu s důrazem na environmentální vzdělávání a výchovu. Diplomová práce, Katedra biologie a ekologických studií, Karlova univerzita Praha, 165 s.
- Laštůvka A., Laštůvka Z., Liška J. et, Šumpich J. (2018): Drobní motýli I. Motýli a housenky střední Evropy V. – Academia, Praha, 532 s.
- Liška M. (1992): Zpráva o inventarizačním průzkumu makrozoobentosu na lokalitě: Počernický rybník – Praha 9 Dolní Počernice. Ms, 5 s. Deponováno in rezervační kniha PP Počernický rybník. AOPK ČR, Regionální pracoviště střední Čechy, Praha.
- Lusk S., Hanel L., Lojkásek B., Lusková V. & Muška M. (2017): Červený seznam mihulí a ryb České republiky, s. 51–82. – In: Chobot K., Němec M. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. – Příroda, Praha, 182 s.
- Lusk S., Lusková V. & Hanel L. (2011): Černý seznam nepůvodních invazivních druhů ryb České republiky. Biodiverzita ichtyofauny ČR, 8: 79–97.
- Macek J. (2017): Symphyta (širopasí), s. 264–269. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Mareš S. (1990): Zpráva o průzkumu Lepidoptera CHÚ Počernický rybník 1990–1991. Ms. 3 p. Deponováno in rezervační kniha PP Počernický rybník, AOPK ČR, Regionální pracoviště střední Čechy, Praha.
- Mareš S. (1991): Celková zpráva o průzkumu Lepidoptera CHÚ Počernický rybník 1990–1991. Ms. 3 s. Deponováno in rezervační kniha PP Počernický rybník, AOPK ČR, Regionální pracoviště střední Čechy, Praha.
- Martiš M., Pecharová E. & Kašparová I. (2006): Landscape ecological consequence of the City of Prague suburban-sprawl development demonstrated on the sewage conduit construction. – Ekológia (Bratislava), 25, Suppl. 3: 171–179.
- Merta L. (2013): Ichtyologický průzkum Rokytky pod Smetankou. – Envicons Pardubice, 10 s.
- Mičaník T., Hanslík E., Němejcová D. & Daudyšová (2017): Klasifikace kvality povrchových vod. – Vodohospodářské technicko-ekonomické informace, 11 s.
- Moravec F. (1976): Observations on the development of *Rhabdochona phoxini* Moravec, 1968 (Nematoda: Rhabdochonidae). – Folia Parasitol. 23: 309–320.
- Moravec F. (1977a): The development of the nematode *Philometra abdominalis* Nybelin, 1928 in the intermediate host. – Folia Parasitol. 24: 237–245.
- Moravec F. (1977b): The life history of the nematode *Philometra abdominalis* in the Rokyta Brook, Czechoslovakia. – Věst. Čs. spol. zool., 41: 114–120.
- Moravec F. (1977c): Life history of the nematode *Rhabdochona phoxini* Moravec, 1968 in the Rokyta Brook, Czechoslovakia. – Folia Parasitol. 24: 97–105.
- Moravec F. (1984): Systematic status of *Allocreadium carparum* Odening, 1959 (Digenea) and three other related species from fishes of Czechoslovakia. – Folia Parasitol. 31: 215–224.
- Navrátil V. & Hejda R. (2017): Coccinellidae (slunéčkovití), 318. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. Příroda, Praha, 611 s.
- Němec J., Ložek V. et al. (1997): Chráněná území ČR 2. Praha. – AOPK ČR, Praha, 154 s.
- Pádr Z. (1993): Studie výskytu blanokřídleho hmyzu podřádu širopasých-pilatkovitých (Insecta: Hymenoptera Symphyta) na území Prahy. – Natura Pragensis, 9: 3–70.
- Palička O. (2007): Rekonstrukce Velkého počernického rybníka v Praze – Dolních Počernicích. – Stavebnictví, 8: 30–33.
- Petrusek A. & Příkrýl I. (2017): Cladocera (perloočky), s. 90–91. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Petřík P. (2008): Plán péče o přírodní památku Počernický rybník na období 2010–2022. 24 s.

- Příkryl I. (2017): Copepoda (klanonožci), s. 94–97. In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Scholz T., Drábek R. & Hanzelová V. (1998): Scolex morphology of *Proteocephalus* tapeworms (Cestoda: Proteocephalidae), parasites of freshwater fish in the Palaearctic Region. – *Folia Parasitol.* 45: 27–43.
- Součková L. (2018): Toxické kovy v nádržích na území Prahy. Dizertační práce, České vysoké učení technické Praze – fakulta stavební 159 s.
- Stejskal R., Krátký J. & Trnka F. (2017): Curculionoidea (nosatci bez Anthribidae, Scolytinae a Platypodinae), s. 320–334. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Straka J. & Bogusch P. (2017): Anthophila (včely), s. 236–249. – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí. – Příroda, Praha, 611 s.
- Strejček J. (1985): Drabčíkovití (Coleoptera, Staphylinidae) CHPV Počernický rybník. Ms. 1 s. Deponováno in rezervační kniha PP Počernický rybník, AOPK ČR, Regionální pracoviště střední Čechy, Praha.
- Strejček J. (2000): Katalog brouků (Coleoptera) Prahy. I. Čeledi Chrysomelidae (s. lato), Bruchidae, Urodontidae. Praha, 110 s.
- Strejček J. (2001): Katalog brouků (Coleoptera) Prahy. II. Čeledi Anthribidae. Curculionidae (s.lato), Praha, 142 s.
- Špryňar P. (2012): Faunistic records from the Czech Republic. – *Klapalekiana*, 48: 157–158.
- Šťastný K., Bejček V. & Němec M. (2017): Červený seznam ptáků České republiky, s. 107–154. – In: Chobot K., Němec M. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. – Příroda, Praha, 182 s.
- Vávra J. (2003): Motýli zvláště chráněných území hl.m.Prahy. Hlavní město Praha & Aquatest, Praha, CD.
- Veselý P. (2002): Střevlíkovití brouci Prahy. – Praha [s.n.], 168 s.
- Vlček V. (1984): Vodní toky a nádrže. Zeměpisný lexikon ČSR. – Academia, Praha, 316 s.
- Vrba J. & Rulík M. (2017): Stručná historie limnologie v Česku. – *Limnologické noviny*, 4–32.
- Zimmer J. & Kadeřábek F. (1981): Zpráva z ornitologických pozorování na území parku a rybníku s okolím v Dolních Počernicích. Ms 2 s. Deponováno in rezervační kniha PP Počernický rybník, AOPK ČR, Regionální pracoviště střední Čechy, Praha.